

Crna Gora
AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE MEDIJE

Broj: 05 – 379/1
Podgorica, 23.06.2016.godine

**INFORMACIJA O ZASTUPLJENOSTI PROGRAMA PRILAGOĐENIH
OSOBAMA SA OŠTEĆENIM VIDOM I SLUHOM I PROGRAMA OD ZNAČAJA ZA
OSOBE SA INVALIDITETOM**

I UVOD

Zakon o elektronskim medijima sadrži odredbe koje imaju za svrhu podsticanje pružalaca audiovizuelnih medijskih usluga u Crnoj Gori da svoje usluge učine dostupnim i osobama sa oštećenjima vida i sluha.

Uz to, u okviru Međunarodne unije za telekomunikacije, biroa za razvoj (ITU-D), djeluje Regionalna inicijativa za Evropu, koja u svojoj agendi posvećuje značajnu pažnju pitanjima pristupačnosti AVM usluga osobama sa invaliditetom, i Agencija za elektronske medije je u procesu pristupanja ovom birou. Kroz članstvo u ovoj instituciji, Agencija će biti u prilici da participira u svim razvojnim inicijativama na međunarodnom nivou.

Na osnovu navedenog, a postupajući po Rješenju direktora Agencije (akt br. 02-379 od 16.03.2016.g.), u cilju ostvarivanja uvida u stanje u toj oblasti, Sektor za monitoring je izvršio analizu programskih sadržaja emitovanih od strane sljedećih osam TV i dva radio emitera u Crnoj Gori i to:

- nacionalnog javnog televizijskog emitera - TV CG 1;
- lokalnih javnih televizijskih emitera – TV Nikšić, TV Pljevlja i TV Budva;
- komercijalnih televizijskih emitera sa nacionalnom pokrivenošću – TV Atlas, TV Vijesti, TV Prva i TV Pink M;
- nacionalnih javnih radijskih emitera – Radio Crne Gore, Drugi program (Radio 98);
- neprofitnog radijskog emitera – Radio Homer.

Monitoring je izvršen u periodu od 21. do 27. maja 2016. godine, dvadesetčetiri sata dnevno.

Informacija je urađena u cilju utvrđivanja zastupljenosti programskih sadržaja prilagođenih osobama sa oštećenim vidom i sluhom, programa koji se bave tematikom od značaja za osobe sa invaliditetom u cjelini, kao i sticanja uvida koliko emitera je ostvarilo prava iz Fonda za pomoć komercijalnim radijskim emiterima na osnovu programa koji su posvećeni osobama sa invaliditetom, odnosno koliki je stepen realizacije ovih grantova.

II KVANTITATIVNI POKAZATELJI

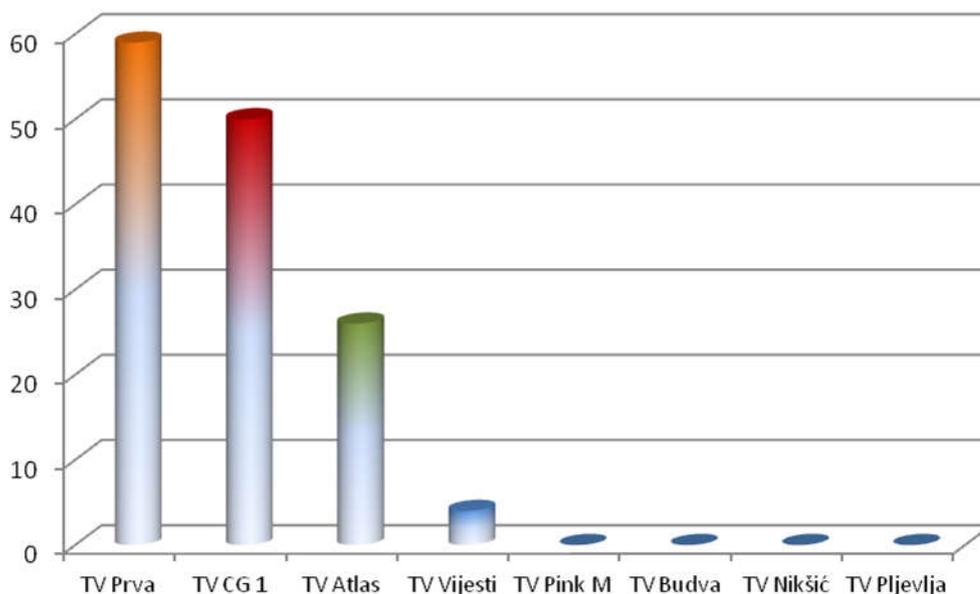
II – 1 – TELEVIZIJSKE STANICE

Uvidom u emitovane programske sadržaje osam tv stanica, Sektor za monitoring je konstatovao sljedeće:

- nacionalni javni televizijski emiter – TV CG 1 redovno emituje programski sadržaj prilagođen osobama sa oštećenim vidom i sluhom („Vijesti na gestovnom govoru“), a u posmatranom periodu je, u okviru redovnih emisija, emitovala i priloge posvećene osobama sa invaliditetom;
- komercijalni televizijski emiter – TV Prva je emitovala programski sadržaj posebno prilagođen osobama sa oštećenim vidom i sluhom, a u okviru redovnih emisija, koje nijesu posvećene isključivo ovoj problematici, emitovala je i priloge posvećene osobama sa invaliditetom;
- komercijalni televizijski emiter – TV Atlas je emitovala programski sadržaj posebno prilagođen osobama sa oštećenim vidom i sluhom;
- komercijalni televizijski emiter – TV Vijesti je u posmatranom periodu, u okviru centralne informativne emisije, emitovala prilog posvećen osobama sa invaliditetom.

Od ukupno osam tv stanica koje su bile predmet analize, četiri (TV Nikšić, TV Pljevlja, TV Budva i TV Pink M) nijesu u posmatranom periodu emitovale programske sadržaje posebno prilagođene osobama sa oštećenim vidom i sluhom, kao ni priloge u okviru drugih programa koji se bave tematikom od značaja za osobe sa invaliditetom.

Sumarno, u periodu od 21. do 27. maja 2016. godine, televizije čiji su programi bili predmet monitoringa, ukupno su emitovale **138 minuta 40 sekundi** programskih sadržaja posebno namijenjenih ili posvećenih ovoj tematici u okviru tretiranja tekućih aktualnosti, od čega: TV Prva – 58 minuta i 58 sekundi, TV CG 1 – 50 minuta i 28 sekundi, TV Atlas – 25 minuta i 38 sekundi i TV Vijesti – 3 minuta i 36 sekundi.

Grafikon 1: Ukupno trajanje programskih sadržaja posvećenih osobama sa invaliditetom 21.05.2016. – 27.05.2016.

Bliži i precizniji podaci o emitovanim sadržajima na TV stanicama, u nedjeljnom presjeku, pokazuju sljedeće:

- **nacionalni javni televizijski emiter - TV CG 1** – u posmatranom periodu emitovane su „**Vijesti na gestovnom govoru**“, svakog radnog dana, u prosječnom trajanju od tri minuta. U okviru zabavnog magazina „**Radni dan**“ emitovan je intervju sa izvršnom direktoricom Udruženja mladih sa hendikepom Crne Gore Marinom Vujačić, u trajanju od 19 minuta 37 sekundi, u vezi sa podizanjem svijesti društva o potrebama osoba sa invaliditetom. U istoj emisiji prikazan je i prilog u trajanju od 4 minuta 55 sekundi posvećen manifestaciji „Paraolimpijski dan“, koju je, povodom Dana nezavisnosti, organizovalo Javno preduzeće Sportsko-rekreativni centar Bar u okviru koje su građani imali priliku da upoznaju crnogorske paraolimpijce.
U okviru jutarnjeg programa „**Dobro jutro Crna Goro**“ emitovan je prilog (3 minuta i 50 sekundi), dobijen putem satelitske razmjene, o otvaranju kafe bara „Daun kafe“ u Turskoj, čiji su vlasnici i zaposleni osobe sa Daunovim sindromom, a čiji je cilj eliminisanje predrasuda kao i podizanje samopouzdanja kod osoba sa invaliditetom.
U centralnoj informativnoj emisiji „**Dnevnik**“ emitovana su dva priloga u ukupnom trajanju od 5 minuta i 51 sekund o djeci oboljeloj od autizma i problemima sa kojima se suočavaju (osnivanje Nacionalnog centra za autizam, obezbjeđivanje usluga logopeda i sl.).
Takođe, u okviru Dnevnika emitovan je i razgovor (2 minuta 14 sekundi) sa američkim ekspertom za prava osoba sa invaliditetom Džonom Vodačem.
- **komercijalni televizijski emiter – TV Atlas** – u posmatranom periodu emitovao je programski sadržaj na gestovnom govoru pod nazivom „**Informisanje javnosti o evropskim integracijama i podršci IPA u Crnoj Gori**“, u trajanju od 25 minuta 38 sekundi.
- **komercijalni televizijski emiter – TV Vijesti** – u centralnoj informativnoj emisiji „**Vijesti u pola 7**“ emitovao je prilog u trajanju od 3 minuta 36 sekundi u vezi sa osnivanjem Nacionalnog centra za autizam.
- **komercijalni televizijski emiter – TV Prva** – u posmatranom periodu emitovao je programski sadržaj na gestovnom govoru pod nazivom „**Informisanje javnosti o evropskim integracijama i podršci IPA u Crnoj Gori**“, u trajanju od 45 minuta 39 sekundi.
U emisiji „**Eksplziv**“ emitovana su dva priloga u ukupnom trajanju od 13 minuta 19 sekundi u vezi sa osobom oboljelom od Parkinsonove bolesti, kao i priča o prikupljanju novčanih sredstava za nabavku ortopedskih pomagala za osobu bez udova.

II – 2 – RADIO STANICE

- **Radio Crne Gore** godinama posebnu pažnju posvećuje ranjivim grupama, pri čemu osobe sa invaliditetom, kao najranjivije, imaju značajno mjesto i prostor u programima. Više od deset godina jednom mjesečno se emituje **"Svijet jednakih šansi"**.

Emisija je na programu svake posljednje srijede u mjesecu, u terminu od 11 do 12 sati, u trajanju od 60 minuta. Gosti su predstavnici organizacija koje okupljaju osobe sa invaliditetom, resornih ministarstava i relevantnih međunarodnih institucija. Teme su problemi invalidnih lica kao što su: obrazovanje, zapošljavanje, arhitektonske barijere i sl. U emisijama se nerijetko govori i o dostignućima i rezultatima osoba sa invaliditetom u NVO sektoru, obrazovanju, kulturi, sportu. Posljednja emisija iz tog serijala posvećena je "Evropskom danu samostalnog života OSI".

Bez obzira što u svojoj biti predstavlja medij koji je u potpunosti prilagođen osobama bez vida, Radio Crne Gore najviše emisija posvećuje upravo toj populaciji. Predstavnici Saveza slijepih Crne Gore, lokalnih organizacija, Biblioteke za slijepe su često gosti u studiju. Prigodnim emisijama obilježava se Dan bijelog štapa, Međunarodni dan osoba sa invaliditetom, Dan ljudskih prava. Razgovara se sa članovima Udruženja mladih sa hendikepom, Udruženja paraplegičara kao i članovima roditeljskih udruženja.

Interesantno je napomenuti da je Radio Crne Gore i u vanprogramskim segmentima svog rada posvećen problemima OSI jer je jedan od rijetkih medija u Crnoj Gori koji je primio u radni odnos nekoliko osoba sa invaliditetom, od kojih neke učestvuju u kreiranju i realizaciji pomenutih programskih sadržaja.

Uvidom u programske sadržaje Radija Crne Gore, zaključuje se da je ovaj medij značajan dio prostora posvetio OSI i to kroz stalne emisije kakva je pomenuta "Svijet jednakih šansi", ali i kroz priloge u informativnom, kulturnom i dokumentarno-obrazovnom programu.

- **Radio Homer** je radijska stanica čiji je program u cjelosti posvećen osobama sa invaliditetom, a posebno osobama oštećenog vida. Sastoji se od tri cjeline: informativni program, program za osobe sa invaliditetom i program za djecu.

Emisija **"Zvukom do svjetlosti"** je centralna emisija koja je posvećena slabovidim osobama. Tema emisije je život i rad osoba sa oštećenim vidom. Emisija govori o sljepoći čime problematizuje brojne aspekte tog stanja. Tematski se prate i aktivnosti ustanova i organizacija za slijepe kako u zemlji, tako i u inostranstvu.

Tema emisije je često i zakonodavni okvir koji se odnosi na prava i položaj tih lica.

Emisija je na programu svake srijede u terminu od 09:00h u trajanju od 120 minuta. Uglavnom je govornog sadržaja, a prva repriza je na programu u večernjem, repriznom terminu.

I ostali programski sadržaji ovog radija usmjereni su ka slabovidim licima i to na način gdje se vizuelni formati prevode u zvučne, kako bi bili dostupni osobama oštećenog vida.

Posebno se mogu navesti sledeće emisije:

- **"Radio drama"** u trajanju od 60 minuta;
- **"Radio roman"** u trajanju od 60 minuta;
- **"Homerov tečaj stranih jezika"** u trajanju od 30 minuta;
- **"Iz naših časopisa"** u trajanju od 30 minuta;
- **"Homerova radio tribina"** u trajanju od 120 minuta;
- **"Homerov audio bioskop"** u trajanju od 60 do 120 minuta.

Pomenute emisije su svakodnevno na programu, osim "Homerov audio bioskop" i "Homerova radio tribina" koje se emituju samo nedjeljom.

Dakle, Radio Homer, na sedmičnom nivou, emituje oko 30 sati programa direktno posvećenog slabovidim licima. Tome treba dodati i ostale programske sadržaje koji su, u većoj ili manjoj mjeri, posvećeni invalidnim licima.

III FOND ZA POMOĆ KOMERCIJALNIM RADIJSKIM EMITERIMA

Raspodjela sredstava iz Fonda za pomoć komercijalnim radijskim emiterima vrši se radi obezbjeđenja pomoći komercijalnim radio emiterima u cilju poboljšanja obima, strukture ili raznovrsnosti programskih sadržaja iz sopstvene produkcije. Do sada su realizovane dvije raspodjele, a pravo na sredstva iz Fonda, po osnovu programa koji su u potpunosti posvećeni osobama sa invaliditetom, ostvarili su sljedeći emiteri:

- **Radio Cool** sa emisijama „Šansa za sve“ i „Podrška za sve“
- **Radio Jadran** sa emisijom „Sunčev zrak“

Radio Krš, Radio D Plus, Radio Adriatic, Radio Glas Plava i Radio Skadar Lake su emiteri u čijim su prijavljenim programima, između ostalog, zastupljena i pitanja koja se bave osobama sa invaliditetom.

Na kraju, na osnovu izloženih činjenica i uvida, nameće se zaključak da postoji realna potreba za stimulisanjem elektronskih medija da u svom radu posvete više pažnje ovoj izuzetno značajnoj društvenoj problematici. Kao jedan od najrealnijih i najizdašnjih resursa nameće se upravo mogućnost favorizovanja, odnosno davanja prioriteta finansiranju programa koji su prilagođeni i posvećeni interesima i potrebama osoba sa invaliditetom, kroz grantove posvećene raspodjeli sredstava iz fonda za pomoć komercijalnim radijskim emiterima, te stvaranja uslova da se slični fond ustanovi i za TV emitere. Ova mogućnost zaslužuje maksimalnu pažnju u narednom periodu.

Sektor za monitoring